કૃષિ વૈજ્ઞાનિકો અને કૃષિકારોની જોડતી કડી એટલે...

ગીર કૃષિ મુખપત્ર

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર-જુનાગઢ

અંબુજા ફાઉન્ડેશન, અંબુજાનગર, કોડીનાર

Ambuja FOUNDATION

ખેડુતો સુધી પહોંચવા માટે ઝંખતુ છ માસિક મુખપત્ર

વર્ષ : ૬ | અંક : ૧૧ | જુલાઈ-ડીસેમ્બર : ૨૦૨૫

અધ્યક્ષ કેવીકે :-

શ્રી ચંદ્રકાંત કુંભાણી

પથદર્શક :- ડાયરેક્ટરશ્રી

ડૉ. સુબ્રતાકુમાર રોય-અટારી પુને

મુખ્ય સંપાદક :-

શ્રી જીતેન્દ્રસિંહ
વરિષ્ઠ વૈજ્ઞાનિક અને વડા
શ્રી દલસુખ વઘાસીયા
જનરલ મેનેજર
અંબુજા ફાઉન્ડેશન

સંપાદક :-

શ્રીમતી પુજાબેન હેરમા- કૃષિ વિસ્તરણ
શ્રી રમેશભાઈ રાઠોડ-પાક સંરક્ષણ

સહ સંપાદકો :-

ડૉ. હંસાબેન ગામી- ગૃહ વિજ્ઞાન
શ્રી રણજીતસિંહ બારડ- બાગાયત
શ્રી સતીષ હડીયલ- જમીન વિજ્ઞાન
શ્રી મનીષ બલદાણીયા- પાક વિજ્ઞાન
શ્રી રાજેન્દ્રસિંહ પરમાર- મત્સ્યપાલન
શ્રી અજય ધાનાણી- કોમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામર

પ્રકાશક :-

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, જુનાગઢ

Website:-
http//www.girsomnath.kvk8.in

Facebook :-
kvkgirsomnatherstwhilejunagadh

Facebook Page:-
Agri Info

E-Mail:-
kvk.girsomnath@gmail.com

Twiter:-
@kvkgirsomnath

Youtube channel:-
KVK-JUNAGADH

મુખપત્ર કોપી વિતરણ વિના મુલ્યે

જુલાઈ-ડીસેમ્બર ૨૦૨૫ દરમિયાન કરવામાં આવેલ કામગીરીની ઝાંખી

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર ખાતે પ્રધાનમંત્રી કિસાન ઉત્સવ દિવસની ઉજવણી

તા. ૨ ઓગસ્ટ ૨૦૨૫ના રોજ કેવીકે ખાતે પી.એમ. કિસાન ઉત્સવ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. જેમાં ગુજરાતના માન. મુખ્યમંત્રીશ્રી ભુપેન્દ્ર પટેલ અને ભારતના માન. પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્ર મોદીનું લાઈવ વેબકાસ્ટીંગનું આયોજન કરવામાં આવ્યુ હતુ. આ શુભ દિવસે માનનીય પ્રધાનમંત્રીશ્રી એ પી.એમ.કિસાન યોજનાનો ૨૦મો હપ્તો રજુ કર્યો હતો. કેવીકે કોડીનાર ખાતે કુલ ૨૨૦ ખેડુત ભાઈ-બહેનોએ કાર્યક્રમના મુખ્ય અતિથિ શ્રી પી. બી. વાંદાસાહેબ, ડી.એસ.ઓ.- ગીર સોમનાથ તેમજ અન્ય મહાનુભવોની ઉપસ્થિતિમાં આ કાર્યક્રમ નિહાળ્યો હતો તેમજ કૃષિ વૈજ્ઞાનીકો દ્વારા આ તકે ખેતિ વિષયક માહિતી આપવામાં આવી હતી.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર દ્વારા મશરૂમ ઉછેર અને તેના માર્કેટીંગ માટેની તાલીમનું આયોજન

કેવીકે દ્વારા મશરૂમ ઉછેર, મુલ્યવર્ધન અને માર્કેટીંગ સ્ટ્રેટેજી વિષય પર બે દિવસીય તાલીમ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યુ હતુ. જેમાં ગીર સોમનાથ અને જૂનાગઢ જીલ્લાના ૧૪ ગામડાંઓના ૩૧ જેટલા તાલીમાર્થીઓએ ઉત્સાહભેર ભાગ લીધો હતો. જેમાં ડૉ. ચેતન મિસ્ત્રી, મશરૂમ વ્યવસાય નિષ્ણાંત-વાપી દ્વારા વિગતવાર માહિતી આપીને પ્રાયોગીક માર્ગદર્શન આપેલ હતુ.

કેવીકે દ્વારા સ્વચ્છ ભારત અભિયાનની ઉજવણી

કેવીકે દ્વારા ગીર સોમનાથ જીલ્લાના વિવિધ ગામડાઓમાં સ્વચ્છ ભારત અભિયાનની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. આ અભિયાન દરમિયાન વિવિધ થીમ પર શાળાના વિદ્યાર્થીઓ તેમજ ગ્રામ્યજનોને જાગૃતિ આપી સ્વચ્છતાનો સંદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. આ અભિયાનમાં કુલ ૫૦૧ ભાઈ/બહેનો/વિદ્યાર્થીઓ જોડાયા હતા.

કોડીનાર તાલુકાના છાછર ગામ ખાતે કિસાન ગોષ્ઠી યોજાઈ

કોડીનાર તાલુકાના છાછર ગામે આત્મા પ્રોજેક્ટ તેમજ કેવીકેના સહિયારા પ્રયાસથી ખેડુતોને પ્રાકૃતિક ખેતિ અપનાવવા માટે તેમજ જીવામૃત વગેરેનો ઉપયોગ કરવાથી ખેતિમાં થતા ફાયદાઓ વિશે ઉંડાણપૂર્વક માહિતી આપવામાં આવી હતી. આ કાર્યક્રમમાં છાછર તેમજ આસપાસના ગામના ખેડુતોએ હાજરી આપી હતી.

કેવીકે દ્વારા ''વંદે માતરમ્'' ના ૧૫૦ વર્ષ પૂર્ણ થયાની ઉજવણી

૨૦૨૫માં વંદે માતરમ્‌ના ૧૫૦ વર્ષ પૂર્ણ થયાની ખુશીમાં કેવીકે દ્વારા ૭ નવેમ્બર, ૨૦૨૫ના રોજ ૨૦ લોકોની ઉપસ્થિતીમાં આ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. તેમજ કાર્યક્રમના અંતે ''વંદે માતરમ્'' નું સમુહગાન કરવામાં આવ્યુ હતુ.

કેવીકે દ્વારા જમીન આરોગ્ય દિવસની ઉજવણી

કેવીકે દ્વારા જમીન આરોગ્ય દિવસની ઉજવણીના ભાગરૂપે ૧ થી ૫ ડિસેમ્બર દરમિયાન ગીર સોમનાથ તેમજ જૂનાગઢ જિલ્લાના વિવિધ ગામોમાં થઈને ૧૦૯ જેટલા ખેડુતો સહભાગી થયા હતા. જેમાં કે.વી.કેના વૈજ્ઞાનિકશ્રીઓ દ્વારા જમીન ચકાસણીનું મહત્વ, જમીનમાં સેન્દ્રિય કાર્બન અને તેને વધારવા માટેના ઉપાયો, પ્રાકૃતિક ખેતિ તેમજ તેના વિવિધ આયામો વિશે વિસ્તૃતમાં માહિતી આપવામાં આવી હતી. આ કાર્યક્રમમાં ૩૦ જેટલા ખેડુતોને જમીન આરોગ્ય પત્રકનું વિતરણ કરવામાં આવેલ હતુ.

કેવીકે ખાતે રાષ્ટ્રીય ખેડુત દિવસની ઉજવણી

કેવીકે ખાતે કિસાન દિવસ નિમીતે કિસાન સન્માન તેમજ વિકસિત ભારત જી-રામ-જી બીલ ૨૦૨૫ વિશે ખેડુતોમાં જાગૃતિ આવે તે હેતુથી કેવીકે તેમજ આત્મા પ્રોજેક્ટ-ગીર સોમનાથ સાથે મળીને કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં માનનીયશ્રી શિવરાજસિંહ ચૌહાણ, કૃષિ અને કિસાન કલ્યાણ મંત્રીશ્રી ભારત સરકારે લાઈવ ઉદબોધન કર્યુ હતુ. કેવીકે ખાતે આ કાર્યક્રમમાં શ્રી જીતુભાઈ પરમાર, પ્રમુખ-તાલુકા પંચાયત કોડીનાર, શ્રી વિશાલભાઈ ગાધે, ઉપપ્રમુખ-તાલુકા પંચાયત કોડીનાર, શ્રી ડી.બી. વઘાસીયા, જનરલ મેનેજર-અંબુજા ફાઉન્ડેશન, ડૉ.પી. કે. સ્વર્ણકાર, નાયબ ખેતિ નિયામક (તાલીમ) વ પ્રોજેક્ટ ડારેક્ટર-આત્મા ગીર સોમનાથ, શ્રી કુલદીપભાઈ સોજીત્રા, નાયબ બાગાયત નિયામક-ગીર સોમનાથ, શ્રી વિમલભાઈ પટેલ, જિલ્લા ખેતિવાડી અધિકારી-ગીર સોમનાથ વગેરે મહેમાનશ્રીઓએ હાજરી આપી હતી. તેમજ કેવીકેના વૈજ્ઞાનીકશ્રીઓએ કૃષિ સંલગ્ન વિવિધ માહિતી આપી હતી. તેમજ કેવીકેના કાર્યક્રમના અંતે સ્વચ્છતા અભિયાન અંતર્ગત સ્વચ્છતા પ્રતિજ્ઞા પણ લીધી હતી. આ કાર્યક્રમમાં ૩૬૬ જેટલા ખેડુત ભાઈઓ/બહેનોએ હાજરી આપી હતી.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર દ્વારા માનનીય પ્રધાનમંત્રીશ્રીના ઉદ્‌બોધનનું જીવંત પ્રસારણનું આયોજન

માનનીય પ્રધાનમંત્રીશ્રી દ્વારા પુસા (નવી દિલ્હી) ખાતેથી ધન-ધાન્ય કૃષિ યોજના અને રાષ્ટ્રીય કઠોળ મીશનનું લોકાપર્ણ કરવામાં આવ્યુ હતુ. આ કાર્યક્રમમાં ૧૦,૦૦૦ ખેડુત ઉત્પાદક સંગઠનમાં ૫૦ લાખ ખેડુત સભાસદોનો સીમાચિહ્ન હાંસલ કરવાની માન્યતા પણ જોવા મળી હતી. કેવીકે ખાતે આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું તેમજ શ્રી રાઘવજીભાઈ પટેલ, કેબીનેટ મંત્રી શ્રી-ગુજરાતના ઉદબોધનનુ જીવંત પ્રસારણ યોજાયુ હતુ. જેમાં શ્રી ઉમાશંકર ચૌધરી, સી.પી. એમ. એ.સી.એલ- અંબુજાનગર, શ્રી દેવેન્દ્ર ચૌહાણ, એન્વાર્યમેન્ટ હેડ- અંબુજાનગર, શ્રી ડી.બી. વઘાસીયા, જનરલ મેનેજર-અંબુજા ફાઉન્ડેશન, ડૉ. પુષ્પકાંત સ્વર્ણકાર, પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર આત્મા-ગીર સોમનાથ, શ્રી કુલદીપ સોજીત્રા, નાયબ બાગાયત નિયામક-ગીર સોમનાથ, શ્રી કુલદીપ ડોડીયા, ખેતીવાડી અધિકારી- ગીર સોમનાથ વગેરે મહેમાનશ્રીઓએ આ કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી હતી.જેનો લાભ ૨૮૮ જેટલા ખેડુત ભાઈ-બહેનોએ લીધો હતો.

કેવીકેની મુલાકાતે આવેલા વિદ્યાર્થીઓમાં ખેતી વિશે માહિતી આપી

વિદ્યાર્થીજીવનથી જ બાળકોમાં કૃષિ અને તેને સંલગ્ન ક્ષેત્રમાં રૂચી જાગે તેમજ કૃષિક્ષેત્રે આવનારા ભવિષ્યમાં રહેલી તકો વિશે અને ખાસ કરીને પ્રાકૃતિક ખેતિની આવનારા સમયમાં જરૂરીયાત વિશે કેવીકેના વિષય નિષ્ણાંતો દ્વારા જાગૃતિ લાવવામાં આવી હતી. તેમજ કૃષિનું આપણા જીવનમાં તેમજ દેશના વિકાસમાં રહેલ મહત્વ વિશે ઉંડાણપૂર્વક માહિતી અવાર-નવાર જુદી જુદી શાળાઓના અંદાજીત ૧૯૫થી વધારે વિદ્યાર્થીઓને કેવીકેની મુલાકાત દરમિયાન માહિતી આપવામાં આવી.

લોકવાણી રેડીયો ૯૦.૪એફએમ દ્વારા થયેલ ગતિવિધી

જુલાઈથી ડીસેમ્બર, ૨૦૨૫ દરમીયાન કોમ્યુનિટી રેડીયો સ્ટેશન, લોકવાણી દ્વારા ખેતિ અને સંલગ્ન વિષયો અંતર્ગત ૮૫૬ પ્રોગ્રામ પ્રસારિત કરવામાં આવ્યા છે. આ ૬ મહિનામાં ૧૩ નવા પ્રોગ્રામ બનાવવામાં આવ્યા છે. જુનથી ડીસેમ્બર, ૨૦૨૫ દરમીયાન અલગ-અલગ સ્કુલના ૧૯૫ વિદ્યાર્થીઓએ રેડીયો સ્ટેશનની મુલાકાત લઈ માહિતી મેળવી છે. સોમનાથ ઈન્ટરનેશનલ સ્કુલ, કોડીનારના ૨૬ વિદ્યાર્થીઓ કોમ્યુનિકેશન અને માસ મીડીયા કેવી રીતે કામ કરે છે તે સમજવા માટે આવ્યા હતા. તથા ૨ ટીમ દ્વારા ડીબેટનો કાર્યક્રમ પણ ગોઠવવામાં આવ્યો હતો. આ સમયગાળા દરમ્યાન જુદા-જુદા ગામના ૩૪૭ જેટલા ખેડુતો-ખેત મહિલાઓએ લોકવાણી રેડીયો સ્ટેશનની મુલાકાત લીધી હતી. રેડીયો સ્ટેશન પ્રેક્ટીકલી કેવી રીતે કામ કરે છે તેની સમજણ આપવામાં આવી હતી, ૯૦.૪ એફએમ રેડીયો પોતાના મોબાઈલ અથવા રેડીયો દ્વારા સાંભળી શકાય છે. તેનો પ્રસારણ સમય સવારે ૮:૦૦ થી ૧૨:૦૦ અને પૂનઃપ્રસારણ સાંજે ૪:૦૦ થી ૮:૦૦ વાગ્યા સુધીનો છે.

કેવીકે દ્વારા થતી અન્ય મહત્વપૂર્ણ ગતિવિધીઓ

	ગતિવિધી	સંખ્યા	લાભાર્થી
૦૧	પ્રથમ હરોળ નિદર્શન (૩૬ હેક્ટર)	૧૩	૧૩૦
૦૨	કલસ્ટર નિદર્શન (૧૭૫ હેક્ટર)	૨	૪૩૭
૦૩	ખેડુતના ખેતર પર અખતરા	૮	૪૫
૦૪	ઓન કેમ્પસ તાલીમ	૧૦	૩૮૨
૦૫	ઓફ કેમ્પસ તાલીમ	૫૪	૨૪૮૪
૦૬	સ્પોન્સર તાલીમ	૬	૨૭૩
૦૭	એફ.એલ.ડી. તાલીમ	૫	૬૨
૦૮	વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ	૩	૪૨
	અન્ય વિસ્તરણ પ્રવૃતિઓ		
૦૯	વૈજ્ઞાનિકો દ્વારા ખેડુતના ખેતરની મૂલાકાત	૧૧૯	૪૮૦
૧૦	ખેડુતો દ્વારા કેવીકેની મુલાકાત	૧૫૦	૮૧૧
૧૧	કિશાન ગોષ્ઠી	૧૨	૮૧૬

	ગતિવિધી	સંખ્યા	લાભાર્થી
૧૨	અન્ય કાર્યક્રમોમા વ્યાખ્યાન	૩૧	૭૯૩૬
૧૩	જમીનના નમૂનાની ચકાસણી/સોઈલ હેલ્થકાર્ડ	૧૭૫૭	૧૭૫૭
૧૪	પાણીના નમૂનાની ચકાસણી	૭૨	૭૨
૧૫	ટેલીફોન દ્વારા માર્ગદર્શન	૧૦૧૫	૧૦૧૫
૧૬	ક્ષેત્ર દિવસ	૨૩	૭૧૩
૧૭	સમાચારપત્રમાં જાહેરાત	૫૦	-
૧૮	અગત્યના દિવસોની ઉજવણી	૬	૧૧૩૪
૧૯	રેડીયો ટોક/ટીવી ટોક	૯	-
૨૦	લોકવાણી રેડીયો દ્વારા પ્રસારીત કાર્યક્રમો	૮૫૬	-
૨૧	મોબાઈલ સંદેશા	૭૦	૯૭૯૬
૨૨	બાગાયતી રોપાઓનું વેચાણ	૧૫૨૩૬	૨૪૫
૨૩	એસએચજી મીટીંગ/ખેડુત મીટીંગ	૧૦	૧૩૯

જાન્યુઆરી માસના ખેતી કાર્યો

- ઘઉંના પાકમાં હેક્ટર દિઠ ૬૫ કિલો યુરિયા ઘઉં ૪૫ દિવસના થાય ત્યારે આપવું.
- ચણાના પાકમાં પાક ઉત્પાદન વધારવા માટે પોપટા બેસતી વખતે ૨ ટકા યુરિયાના દ્રાવણનો છંટકાવ કરવો.
- શેરડીના પાકમાં નિંદામણના નિયંત્રણ માટે શક્ય હોય તો હાથથી નિંદામણ કરાવવું અથવા મજુરોની અછત હોય તો વાવેતર સમયે નિંદામણનાશક દવાનો ઉપયોગ કરવો. નિંદામણનાશક દવામાં એટ્રાઝીન ૨ કિલો/હે. અથવા ૨,૪-ડી ૧ કિલો/હે. દવાનો ઉપયોગ કરવો.
- ચણાના પાકને પોપટા બંધાતી વખતે પાણીની જરૂરિયાત વધારે હોવાથી પિયત આપવું.
- દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્રના ખેડુતોને ઉનાળુ મગફળી પાકમાં વધુ ઉત્પાદન મેળવવા ખાતરનો જથ્થો જમીન ચકાસણીના પરિણામ મુજબ અથવા ભલામણયુકત ખાતર ૨૫:૫૦:૫૦ એને.પી.કે. કિલો/હે. પ્રમાણે આપવો જાઈએ.
- ડુંગળીમાં જાંબલી ડાઘના રોગને દુર કરવા માટે મેન્કોઝેબ ૨૭ ગ્રામ અથવા કલોરોથેનોલિન ૨૭ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી છાંટવું.
- જીરૂમાં ભૂકીછારાના નિયંત્રણ માટે હેકઝાકોનાઝોલ અથવા પ્રોપીકોનાઝોલ ૧૦ મિલી ૧૦ લિટરમાં નાખીને છંટકાવવું.
- જીરૂમાં ચરમીના રોગના નિયંત્રણ માટે મેન્કોઝેબ ૭૫ ટકા ડબલ્યુ પી ૨૫ ગ્રામ અથવા પ્રોપીકોનાઝોલ ૨૫ ઈ.સી. ૧૦ મિલિ ૧૦ લિટર પાણીમાં નાંખવું.
- ધાણામાં ભૂકી છારાના નિયંત્રણ માટે ૮૦ ટકા વેટેબલસલ્ફર ૨૫ ગ્રામ અથવા ડીનોકેપ ૫ મિલિ ૧૦ લિટર પાણીમાં ઓગાળી છંટકાવવું.
- આંબામાં મધિયાના નિયંત્રણ માટે સાયપરમેથ્રિન ૧૦% ઈસી ૪ મિલિ ૧૦ લિટરમાં નાખીને છંટકાવ કરવો.
- કેળના સૂકારા માટે છોડ પર સ્ટ્રેપ્ટોસાયકલીન ૧૦ ગ્રામ અને કોપરઓકસીકલોરાઈડ ૧૦ ગ્રામ/૨૦ લિટર પાણીમાં નાંખી છંટકાવ કરવો.
- ચણામાં લીલી ઈયળ અથવા પોપટા કોરી ખાનાર ઈયળના નિયંત્રણ માટે લેમડાસાયહેલોથીન ૪મિલિ અથવા કલોરાન્ટ્રાનીલીપ્રોલ ૩મિલિ ૧૦ લીટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો.
- ચણામાં સ્ટંટ વાયરસ રોગ મોલોમશી મારફતે ફેલાતી હોવાથી તેના નિયંત્રણ માટે શોષક પ્રકારની કીટનાશક જેવી કે મિથાઈલ-ઓ-ડીમેટોન ૧૨ મિલિ. અથવા ડાયમીથોએટ ૧૦ મિલિ ૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી જરૂરિયા મુજબ છંટકાવ કરવો.
- શેરડીમાં બીજ સાથે ફેલાતી ભીંગડાવાળી અને ચીટકો જીવાતના નિયંત્રણ માટે મેલાથિયોન ૫૦ ઈ.સી. ૧૦ મિલિ અથવા ડાયમીથોએટ ૩૦ ઈ.સી. ૧૦ લિટર પાણીમાં દ્રાવણ બનાવી તેમાં ૩૦ મિનિટ કાતળા બોળી ત્યારબાદ વાવેતર કરવું..
- કપાસમાં મીલીબગના નિયંત્રણ માટે છેલ્લી વીણી પુરી થયા પછી પાકને લાંબા સમય સુધી ખેતરમાં રહેવા દેવો નહી. તેમજ ઉપદ્રવિત સાંઠીઓ તથા જીંડવા તાત્કાલિક કાઢી બાળીને નાશ કરવો.
- કટલા માછલી ઉછેર કરતા ખેડુતો માટે ૧૫ ટકાના ડકવીડના પત્તા (લેમ્ના માનપોર) ખોરાક તરીકે કટલાને આપવાથી સારી વૃદ્ધિ, જીવંત ટકાવારી અને સારૂ આર્થિક વળતર મળે છે.
- સરગવાના પાનનો પાવડર બનાવી દરરોજ એક ચમચી પાવડરનો દૈનિક આહારમાં ઉપયોગ કરવાથી ઘણા લાભ થાય છે. આ પાવડરથી સાંધાના દુઃખાવા, કમરનો દુઃખાવો, યુરીક એસિડ દુર કરે છે. બાળકો અને વૃદ્ધો કેલ્શિયમની માત્રા વધારે છે. જાડાપણું (મોટાપો) ઘટાડે છે હિમોગ્લોબીન વધારે છે. ચામડીને ચમકીલી અને જુવાન રાખે છે. ડાયાબીટીસ, લોહીનું ઉંચુ દબાણ અને કોલેસ્ટ્રોલ ઘટાડે છે. અલસર અને કેન્સરને મટાડે છે. થાઈરોઈડ મટાડે છે. શરીરની રોગપ્રતિકારકશકિત વધારે છે તથા પથરી પીગળીને નીકળી જાય છે.

ફેબ્રુઆરી માસના ખેતી કાર્યો

- ઘઉંના પાકને પોંક અવસ્થાએ આવ્યા બાદ પાણી આપવુ નહી.
- ચણાનો પાક પાકી ગયા બાદ તેનું સમયસર હાર્વેસ્ટીંગ કરવું.
- ચણાના દાણાને સંગ્રહ કરતા પહેલા યોગ્ય માત્રામાં ભેજ ઉડી જાય ત્યાં સુધી સુર્ય પ્રકાશમાં સુકવવા.
- ઉનાળુ મગફળીનું વાવેતર કરતા ખેડુત મિત્રોએ ખાતર મગફળીની જાત જીજી.૨, જીજેજી-૩૭ વગેરે જાતોનું વાવેતર કરવું તથા બે હાર વચ્ચે ૩૦ સેમીનું અંતર રાખવુ અને પાયાના ખાતર તરીકે એમોનિયમ સલ્ફેટ, સિંગલ સુપર ફોસ્ફેટ અને પોટાશનો ઉપયોગ કરવો.
- જે ખેડૂત મિત્રોએ નવેમ્બર મહિનામાં શેરડીનુ વાવેતર કરેલ છે તેમને શેરડી ૯૦-૧૦૦ દિવસની થાય ત્યારે બાકી રહેલ ખાતરનો જથ્થો આપી પાળા ચઢાવવા.

- ઉનાળુ તલ વાવતા ખેડુતમિત્રોએ ગુજરાત તલ-૨,૩,૫ વગેરેથી કોઈપણ જાતની પસંદગી કરીને તલનું વાવેતર બે હાર વચ્ચે ૪૫ સેમીનું અંતર રાખવું તથા બિયારણનો દર ૪ કિલો/હે.રાખવો. વાવેતર ફેબ્રુઆરીના બીજા પખવાડીયામાં કરવું અને વાવેતર અંતર ૪૫-૧૦ સેમી રાખવું.
- બાજરીનો પાક ૨૦ દિવસનો થાય ત્યારબાદ યોગ્ય પારવણી કરી ૫૪ કિલો યુરિયા નાંખવું.
- મગનું વાવેતર ફેબ્રુઆરી મહિનાના છેલ્લા અઠવાડીયામાં અથવા માર્ચ મહિનાના પહેલા અઠવાડિયામાં કરવું.
- મગનું વાવેતર કરવા માગતા ખેડુત મિત્રોએ મગની ગુજરાત મગ-૪,૫,૬ વગેરેમાંથી કોઈપણ જાતની પસંદગી કરવી. મગનું વાવેતર કરતી વખતે બિયારણનો દર ૨૦-૨૫ કિલો જેટલો રાખવો.
- ઉનાળામાં ઘાસચારાના પાકમાં નેપિયર ઘાસ એન.બી-૨૧, ચીઓ-૧નું વાવેતર કરવું. ઘાસચારાની મકાઈમાં આફ્રિકનટોલ જાતનુ વાવેતર કરવું.
- દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્રના ખેડુતોને તલ પાકમાં વધુ ઉત્પાદન મેળવવા ખાતરનો જથ્થો જમીન ચકાસણીના પરિણામ મુજબ અથવા ભલામણયુક્ત ખાતર ૫૦:૨૫:૦૦ એન.પી.કે. કિલો/હે.પ્રમાણે આપવો જાઈએ.
- રીંગણ અને મરચીના કુકડવાના રોગના નિયંત્રણ માટે વાયરસનો ફેલાવો કરનાર ચૂસિયા પ્રકારની જીવાત કાબુમાં લેવા માટે શોષક પ્રકારની દવાનો છંટકાવ કરવો.
- રીંગણમાં ડૂંખ કોરી ખાનાર ઈયળના નિયંત્રણ માટે ડુંખનો ભાગ કાપીને નાશ કરવો તથા વોટા-ટી-ટ્રેપ મુકવા. તેમજ ઉપદ્રવ વધુ હોય તો કલોરાન્ટ્રાનીલીપ્રોલ ૧૮.૫ એસ.સી.૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો.
- ભીંડામાં લીલા તડતડીયા અને સફેદ માખીના નિયંત્રણ માટે મેટારાઈઝીયમ એનીસોપલી ૮૦ ગ્રામ પ્રતિ પંપ અથવા થાયોમીથોકઝામ ૭ ગ્રામ ૧૦ લિટર પાણીમાં ઓગળી છંટકાવ કરો.
- લસણ અને ડુંગળીમાં થ્રીપ્સના નિયંત્રણ માટે બ્યુવેરીયા અથવા પ્રોફેનોફોસનો છંટકાવ કરવો.
- કેળના પાકમાં માતૃછોડની આજુબાજુના પીલા નિયમિત કાઢતા રહેવું.
- કેળના સારા વિકાસ માટે ફળો બેસી ગયા બાદ પુષ્પ વિન્યાસ ખેરવી નાખવો.
- આંબામાં ફળ માખીના નિયંત્રણ માટે મીથાઈલ યૂઝીનોલના ટ્રેપ મુકવા જાઈએ.
- કપાસમાં છેલ્લી વીણી પુરી થયા બાદ ખેતરમાં ઘેટા-બકરા ચરાવવા તથા તુરતજ સાંઠીઓનો નાશ કરવો. છેલ્લી વીણીના કપાસને અલગ રાખવો.
- ઘઉંમાં ગેરૂરોગના નિયંત્રણ માટે મેન્કોઝેબ ૨૫ થી ૩૦ ગ્રામ દવા ૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો. જરૂર પડયે બીજો છંટકાવ ૧૦ દિવસ બાદ કરવો.
- લસણ-ડુંગળીમાં થ્રીપ્સ કે ચૂસીયા પ્રકારની જીવાતના નિયંત્રણ માટે પ્રોફેનોફોસ ૫૦ ઈ.સી. ૧૫ થી ૨૦ મિલિ અથવા સ્પીનોસાડ ૩-૪ મિલિ ૧૦ લિટર પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવો.
- રોહુ મત્સ્યપાલન કરતા ખેડુતોને ઉછેર દરમ્યાન ૩ પ્રકારના પ્રોબાયોટીક્સ જેમ કે લેકટોબેસીલમ સબટીલીસ, બેસીબર સબટીલીસ અને સચારોમાઈસીસ સીરેવીસીઆ ૩ ટકા ૪:૩:૪ના પ્રમાણમાં રોહુના ખોરાકમાં મીક્ષ કરીને આપવાથી વધુ વિકાસ, ન્યુટ્રીશનનુ વધુ પ્રમાણ અને ઉંચી જીવંત ટકાવારી મળે છે.

માર્ચ માસના ખેતી કાર્યો

- ઉનાળુ મગફળીમાં ૬-૧૦ દિવસે પાણી આપવુ તેમજ ફુલ અવસ્થા અને સુયા બેસતી વખતે ખાસ પિયતની ખેંચ ન વર્તાય તેની કાળજી રાખવી.
- ઉનાળુ તલમાં જરૂરિયાત મુજબનું પિયત આપવુ અને નિંદામણનો ઉપદ્રવ હોય તો હાથથી નિંદામણ કાઢવું.
- ઘઉંની સમયસર કાપણી કરી પુરતો ભેજ ઉડે ત્યા સુધી સુર્યપ્રકાશમાં સૂકવીને સંગ્રહ કરવો.

- ઘઉંની પરાળને બાળવાની જગ્યાએ જમીનમાં ઉમેરવાથી જમીનમાં સેન્દ્રીય કાર્બનનો વધારો કરી શકાય છે.
- ઘઉં પરાળ ઉપર ૨ ટકા યુરિયાના દ્રાવણનો છંટકાવ કરવાથી ઝડપથી જમીનમાં સડે છે.
- દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્રના ખેડૂતોને મગના પાકમાં વધુ ઉત્પાદન મેળવવા ખાતરનો જથ્થો જમીન ચકાસણીના પરિણામ મુજબ અથવા ભલામણયુકત ખાતર ૨૦:૪૦:૦૦ એને.પી.કે.કિલો/હે. પ્રમાણે આપવો જોઈએ.
- ડુંગળીમાં સંગ્રહશકિત વધારવા માટે પાન પીળા પડી જાય અને ઉપરનો ભાગ ઢળવા મંડે ત્યારે હાથથી છોડને ખેંચી લેવો.
- લસણમાં થ્રીપ્સના નિયંત્રણ માટે ડાયામીથોએટ ૩૦ ટકા ઈસી દવાનો છંટકાવ કરવો.
- આંબામાં ભૂકીછારાનો ઉપદ્રવ જણાવ તો દ્રાવ્ય ગંધક ૮૦ ટકા ૨૫ ગ્રામ ૧૦ લિટર પાણીમાં ઓગળીને છંટકાવ કરવો.
- કાલવર્ણ રોગના નિંયત્રણ માટે કેરી, વટાણા કદની થાય ત્યારે કાર્બેન્ડાઝીમ ૧૦ ગ્રામ ૧૫ લિટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો.
- નાળિયેરીના ૮ થી ૨૫ વર્ષની ઉંમરના બગીચામાં નિયમિત આંતર પાક તરીકે આદુનુ વાવેતર કરી શકાય.
- કેળામાં ટપક પધ્ધતિ દ્વારા સૂક્ષ્મ તત્વોનું મિશ્રણ (ગ્રેડ-૫) ૫૦ ગ્રામ પ્રતિ છોડ સરખા હપ્તામાં આપવું.
- ઉનાળુ મગફળીમાં પરભક્ષી દાળિયા જોવા મળે તો જંતુનાશક દવા છટાવવાનુ મુલત્વી રાખવું.
- કપાસની છેલ્લી વીણી કરી લીધા પછી ઘેટાં-બકરા ચરાવવા જેથી ગુલાબી ઈયળની સુષુપ્ત અવસ્થાનો નાશ કરી શકાય.
- ઝીંગાના વધુ ઉત્પાદન માટે પ્રોબાયોટીક્સ (લેકટોબેસીલસ એસડો ફીલસ) ૨૦ ટકા ખોરાક સાથે મીક્ષ કરીને ઝીંગાના ઉછેર દરમ્યાન આપવું.
- સગર્ભા અને ધાત્રી માતાએ સમતોલ આહારમાં દાળ, તેલ, અનાજ, દૂધ, ફળ અને લીલા શાકભાજી, રૂચિ પ્રમાણે ઈંડા, માંસ-માછલી વગરે લેવા જોઈએ. આયોડિનયુકત મીઠુ જ વાપરવું જોઈએ. સગર્ભાવસ્થા દરમિયાન ઓછામાં ઓછી ૧૦૦ ફોલિક એસિડની ગોળી તથા છેલ્લા ત્રણ માસ દરમિયાન કેલ્શિયમની ગોળી લેવી જોઈએ.

એપ્રીલ માસના ખેતી કાર્યો

- જે વિસ્તારમાં ઉનાળામાં પાણીની અછત છે તેવા વિસ્તારમાં ઉંડી ખેડ કરીને તડકામાં તપવા દેવી.
- બાજરીને નિંઘલ અવસ્થાએ આવે ત્યારે પૂરતી ખાતરોનો બીજો હપ્તો હેકટર દિઠ ૬૬ કિલો યુરિયા નાખવું.
- બાજરી થુલી અવસ્થાએ હોય ત્યારે પાણી આપી વાતાવરણને ભેજયુકત અને ઠંડુ રાખવાથી દાણાનો ભરાવો સારો થાય છે.
- શેરડીના પાકમાં પાણીની ખેંચ વર્તાય અને પાણીનો જથ્થો પુરતો ન હોય તો ઉપરથી પોષક તત્વોનો છંટકાવ કરવો. જેમાં ૨ ટકા યુરીયા અથવા ૨ ટકા ડીએપી (૩૦૦ ગ્રામ પ્રતિ પંપ)નો છંટકાવ કરવો.
- ઉનાળુ મગમાં ફુલ તથા શિંગો આવતી અવસ્થાએ પિયત આપવું.
- મરચીમાં કાલવર્ણ રોગના નિયંત્રણ માટે મેન્કોઝેબ ૭૫ ડબલ્યુ પી.૨૭ ગ્રામ અથવા કલોરોથેલોનીલ ૭૫ ડબલ્યુ પી. ૨૭ ગ્રામ ૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી જરૂરિયાત મુજબ છંટકાવ કરવો.
- આંબાવાડિયામાં ખરી પડેલ કેરીએ વીણી આંબાવાડિયા સાફ રાખવા.
- કેરી સોપારી જેવડા કદની થાય ત્યારે નેપ્થેલિક એસિડનો ૨ ગ્રામ ૧૦૦ લિટર પાણીમાં ઓગાળી છંટકાવ કરવો.
- કેળાની લૂમ તૈયાર થતા તેને ગરમી ન લાગે તે માટે પાનાથી ઢાંકવી.
- નાળિયેરીમાં ગેંડા કીટકના નિયંત્રણ માટે ફેરોમેન ટ્રેપનો ઉપયોગ કરવો.
- પપૈયાના વાવેતર માટે જીજેપી-૧, મધુબિંદુ, કોઈમ્બતુર જેવી જાતોનું વાવેતર કરવું.
- ઉનાળુ મગફળીમાં લીલી પોપટી કે થ્રીપ્સના નિયંત્રણ માટે નીચે પૈકી કોઈ પણ એક દવા ૧૦ લિટર પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવો, ડાયમીથોએટ ૩૦ ટકા ઈ.સી. ૧૦ મિલિ અથવા ઈમીડાકલોપ્રીડ ૧૭.૮ ટકા એસ.એલ.૨ મિલિ.
- ઉનાળુ મગફળીમાં લીફ માઈનરના નિયંત્રણ માટે નીચે પૈકી કોઈ પણ એક દવા ૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો : થાયોમિથોકઝામ ૩ ગ્રામ. તથા પાનના ટપકા તેમજ ગેરૂના નિયંત્રણ માટે મેન્કોઝેબ ૨૫ ગ્રામ અથવા હેકઝાકોનાઝોલ ૧૦ મિલિ ૧૦ લિટર પાણીમાં નાખી બે કે ત્રણ છંટકાવ કરવા.
- શેરડીમાં સફેદ માખીના નિયંત્રણ માટે એસીફેટ ૬ ગ્રામ અથવા કવીનાલફોસ ૧૨ મિલિ અથવા ડાયફેન્થીયુરોન ૧૦ મિલિ પૈકી કોઈપણ એક ૧૦ લિટર પાણીમાં કરી છંટકાવ કરવો.
- બુમલા માછલીની પ્રોસેસ કરતા માછીમાર ભાઈઓ માટે માછલીની સુકવણી કરતા પહેલા બુમલાની શ્વાસનેન્દ્રિય અને આંતરડા કાઢીને સુકવવા જોઈએ. જેથી સારી ગુણવતા અને વધુ સંગ્રહ સમય ૬ માસ સુધીનો મળી રહે.
- કેરીનું મુલ્યવર્ધન એટલે કે વિવિધ બનાવટો બનાવી શકાય છે. કાચી કેરીમાથી આંબોળિયા, આમચુર, અથાણાં, મુરબ્બો, ચટણી પાકી કેરીમાંથી પાપડ, સ્કવોશ, જયુસ, પલ્પ, કેનીંગ, પાવડર, જામ-જેલી, કેન્ડી, ટ્રોફી ફ્રોઝન પ્રોડકટ તથા આડ પેદાશમાંથી ખાતર, પશુઆહાર, ગોટલી, મુખવાસ તથા ગોટલીનો પાવડર, બનાવી ઉપયોગ કરી શકાય છે.

મે માસના ખેતી કાર્યો

- પપૈયાનું મુલ્યવર્ધન કરી શકાય. તેમાથી કાચા પપૈયાની ટુટી ફ્રુટી, પાકા પપૈયાનો જામ, સંભારો વગેરે બનાવટો બનાવી શકાય છે.
- શેરડીનું વાવેતર કરેલ છે તેવા ખેડુત મિત્રોએ સમયસર પિયત આપવુ.
- ઉનાળુ મગની કાપણી કરી તડકામાં બરાબર સુકવી ભેજ ઉડી જાય ત્યારબાદ સંગ્રહ કરવો.
- ચોમાસુ ઋતુમાં વાવેતર કરવાના થતા પાકોનું સમયસર બિયારણ મેળવી લેવું. જેથી શુદ્ધતાવાળુ બિયારણ મળી રહે.
- પિયતના પાણીની સગવડ હોય તે ખેડૂતો જો ઓરવીને મગફળીનુ વાવેતર કરવા માગતા હોય તેને મે મહિનાના છેલ્લા અઠવાડિયામાં વાવેતર કરી શકાય. વાવેતરનું અંતર ૪૫ - ૧૦ સેમી રાખવું.
- તલની કાપણી કરી, ઉભડા કરીને ત્યારબાદ સવારના સમયમાં તલને ખંખેરવા.
- દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્રના ખેડુતોને ચોમાસુ મગફળી પાકમાં વધુ ઉત્પાદન મેળવવા ખાતરનો જથ્થો જમીન ચકાસણીના પરિણામ મુજબ અથવા ભલામણયુકત ખાતર ૧૨.૫:૫૦:૫૦: એની.પી.કે. કિલો/હે. પ્રમાણ આપવો જાઈએ.
- રીંગણીમાં ફળ અને ડૂંખ કોરી ખાનાર ઈયળના નિયંત્રણ માટે એમામેકટીન બેન્ઝોએટ ૫ ગ્રામ ૧૦ લિટર પાણીમાં ઓગાળી છંટકાવ કરવો.
- ભીંડામાં રાસાયણિક ખાતર ૧૫૦:૫૦:૫૦ ના.ફો.પો. આપવુ, ઉપરાંત મલ્ટી માઈક્રોન્યુટ્રયન્ટનો છંટકાવ કરવો.
- આંબામાં નવિનીકરણ અપનાવો તેમાં જુના આંબાની ડાળીઓ દૂર કરવી.
- અડદના પાનના ટપકાના રોગના અસરકારક અને અર્થક્ષમ નિયંત્રણ માટે રોગની શરૂઆત થાય ત્યારે હેકઝાકોનાઝોલ ૧૦ મિલિ ૧૦ લિટર પાણીમાં મિશ્ર કરી ૧૫ દિવસના અંતરે ત્રણ છંટકાવ કરવા.
- શેરડીમાં જુદા-જુદા વેધકોનું જૈવિક નિયંત્રણ કરવા પરજીવી ટ્રાયકોગ્રામા ભમરીનો ઉપયોગ કરવો.
- માછલીની ઝડપી સુકવણી અને સારી ન્યુટ્રીયશનલ ગુણવતા માટે સૌર સુકવણી ખુલ્લા સૂર્યપ્રકાશમાં સુકવવા કરતા વધુ સારી રહે છે. અનાજ સંગ્રહ કરતી વખતે બોરીક પાવડર ભેળવવાની પ્રથા ખુબજ પ્રચલિત છે. પણ બોરીક પાવડર મનુષ્ય આરોગ્યને હાનિકારક અસર પહોંચાડે છે. બીજ તરીકે સંગ્રહવામાં આવતા અનાજમાં બોરીક પાવડરનો વધુ પડતો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો બીજની સ્ફુરણ શકિત ઉપર પણ અસર થવાની શકયતા રહે છે.

જુન માસના ખેતી કાર્યો

- ચોમાસુ પાકોનું વાવેતર કરવાનું હોય તેના બિયારણ સમયસર તૈયાર કરવું.
- ચોમાસુ મગફળીમાં જીજી-૨૦, જીજેજી-૨૨, જીજી-૨૩ વગેરે જાતોનું વાવેતર કરવું.
- સોયાબીનનું વાવેતર કરતા ખેડુતોએ સોયાબીનની જાત ગુજરાત સોયાબીન-૩નું વાવેતર ૪૫-૧૦ સેમીનું અંતર રાખીને કરવું.
- નિંદામણના નિયંત્રણ માટે પેન્ડીમેથાલિન ૩૦ ટકા ઈ.સી. ૧ કિલો/હે.નો વાવેતર બાદ ૪૮ કલાકમાં છંટકાવ કરવો.
- કપાસનું વાવેતર કરતા ખેડુતોએ બે હાર વચ્ચે ૬ ફુટનું અંતર રાખી તેમજ બે છોડ વચ્ચે ૩૦ સેમીનુ અંતર રાખીને વાવેતર કરવું.
- દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્રના ખેડુતોને બીટી કપાસ પાકમાં વધુ ઉત્પાદન મેળવવા ખાતરનો જથ્થો જમીન ચકાસણીના પરિણામ મુજબ અથવા ભલામણયુકત ખાતર ૨૪૦:૫૦:૫૦ એન.પી.કે. કિલો/હે. પ્રમાણે આપવો જોઈએ.
- કેરીના ઉતારા પછી આંબાવાડીયુ સાફ કરવુ તથા પાન અને મોરની વિકૃતિ કાપી દુર કરવુ અને તેનો નાશ કરવો.
- એકબીજા આંબા જોડે ડાળો અડકતી હોય તો લાઈટ પ્રુનિંગ કરવુ ત્યારબાદ ફુગનાશકનો છંટકાવ કરવો અને બ્રોડો પેસ્ટ લગાડવી.
- ચોમાસાની શરૂઆત પહેલા નાળિયેરી તથા આંબાના ઝાડ ફરતે રીંગ કરી ખાતર આપવું. (દેશી-રાસાયણીક)
- કપાસમાં ગુલાબી ઈયળના નિયંત્રણ માટે કપાસનું આગોતરા વાવેતર કરવું નહી.
- મગફળીમાં ધૈણ અથવા સફેદ મુંડાના નિયંત્રણ માટે ૧ કિલોગ્રામ બીજ દીઠ ૨૫ મિલિ કલોરપાયરીફોસ ૨૦ ટકા ઈ.સી. દવા બીજને વાવતા પહેલા ૩-૪ કલાક અગાઉ પટ આપી છાંયડામાં સુકવી વાવેતર કરવું.
- મગફળીમાં થડનો સડો/સુકારાના નિયંત્રણ માટે ટ્રાયકોડર્મા પાવડર ૫ કિલો/હેકટર ૫૦૦ કિલો એરંડીના ખોળ અથવા ગળતિયા ખાતરમાં મિકસ કરી વાવણી સમયે છાસમાં આપવું.
- મગફળીના બિયારણને વાવતા પહેલા ફુગનાશક દવા કાર્બેન્ડાઝીમ અથવા મેન્કોઝેબ ૩ ગ્રામ અથવા ટેબ્યુકોનાઝોલ ૨ ટકા ડીએસ દવા ૧.૫ ગ્રામ એક કિલો બીજ દીઠ વાવેતરના ૧૦-૧૨ કલાક પહેલા આપવી.
- ભાંભરા પાણીમાં ઝીંગા ઉછેર કરતા ખેડુતો માટે લેટોપીનીયસ વનામાઈ નામના ઝીંગા ૨૫ નંગ પ્રતિ મીટર સ્કવેર વિસ્તારમાં નાખવાથી સારી જીવંત ટકાવારી અને વૃધ્ધિ મળી શકે એવી ભલામણ છે.

કેવીકેના સોશીયલ મીડીયાના સોપાનો

ક્રમ	પ્લેટફોર્મ	નામ	સબસ્ક્રાઈબર
૧	યુ ટ્યુબ ચેનલ	KVK - Junagadh	12673
૨	વોટ્સએપ ગ્રૂપ	KVK Advisory Group	9796
૩	ફેસબુક	KVK Gir Somnath Erstwhile Junagadh	5000
૪	ફેસબુક પેઈજ	Agri Info	2011
૫	ટ્વીટર	KVK Gir Somnath (Erstwhile Junagadh)	134

Book-Post

પ્રતિશ્રી ______________________

____

____

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર–જુનાગઢ

અંબુજા ફાઉન્ડેશન, અંબુજાનગર, કોડીનાર-૩૬૨૭૧૫ જી. ગીર સોમનાથ (ગુજરાત)

Sai Dip-Kdr-9898040311